

Politički sistem

Sjedinjenih američkih država

SAD

- opšte karakteristike -

- Federalna država: 50 saveznih država + 1 savezni DC
- Nastanak 1776. godine: osamostaljenje 13 britanskih kolonija – Deklaracija o nezavisnosti
- Konfederalna unija – 1777.g.
- Federacija – 1787.g.

SAD

- nastanak i ustav -

- Prvih 13 kolonija:
 - New York, Massachusetts, New Hampshire, Georgia, Maryland, Connecticut, Rhode Island, Delaware, North Carolina, New Jersey, South Carolina Pennsylvania
- Prvi kontinentalni kongres – Filadelfija 1774.
- Rat za nezavisnost 1775-1781.

SAD

- nastanak i ustav -

- 1777. – *Articles of Confederation and Perpetual Union*
- Ustav – 1787.g.
- Plan “Virginia” -čvrsta federacija, proporcionalnost predstavljanja
- Plan “New Jersey” – interesi manjih država
- Plan “Connecticut” – veliki kompromis

SAD

- opšte karakteristike -

- Četvrta na svijetu po teritoriji
 - 9.5 miliona kvadratnih kilometara; udesetostručena teritorija od nastanka
- Preko 250 miliona stanovnika
 - 60 puta više nego u vrijeme nastanka
- Dugo vremena:
 - Najmoćnija ekonomija na svijetu
 - Jedina supersila

SAD

- opšte karakteristike -

- Kontinent
- Širenje na Zapad
 - zauzimanje praznih prostora
 - otimanje od susjeda (Meksiko)
 - kupovina (Luizijana, Florida, Aljaska)
- Pokretljivost stanovništva
- Izolacionizam - "Amerika Amerikancima"

SAD

- opšte karakteristike -

- Talasi imigracije – vrhunac 1900-1914. (1.2 milion godišnje)
- Ukupno 1820-1972 (45.9 miliona)
- Patriotizam – “way of life”
 - sloboda, demokratija, federalizam, predstavnička vlada, US – *number one*
- Melting pot i Patchwork

SAD

- opšte karakteristike -

- Kapitalizam
- Ekonomski uspon bez presedana
- Pionirski duh, “protestantska etika”
- Laissez-faire – najbolja vlada koja najmanje vlada
- New deal, F. Rusvelt – 1929-33g.

SAD

- opšte karakteristike -

- Egalitarizam – duh jednakosti
- Zabrana bilo kakvih titula
- Predsjednik – običan US citizen
- Ekonomska aristokratija – bez dugog trajanja
- Bez organizovane radničke klase i socijalističkih ideologija

SAD

- opšte karakteristike -

- Supersila – moć i “odgovornost”
- Hladni rat – predvodnik “slobodnog svijeta”
- Lider NATO
- Središte svjetskog ekonomskog sistema
- Nuklearna moć i kontrola svemira
- Neuporedivi prirodni resursi

SAD

- opšte karakteristike -

- Ideja prava i vladavine prava
- Vlada “po pristanku”
- Nikada nijedna neizborna (diktatorska) vlada
- Laička država, vjerska tolerancija
- Najstariji ustav na svijetu
- Integracija različitih manjina

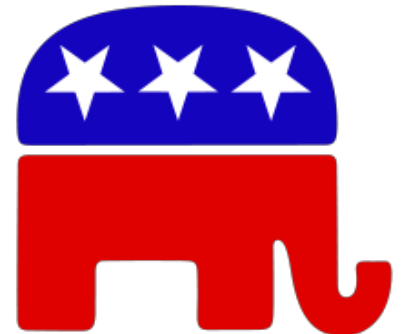
SAD

- političke partije -

- “Čisti” dvopartijski sistem
- Prve partije – spor oko ustava
- Antifederalisti (patrijarhalni, plantažerski Jug)
- Federalisti (preduzetnički interesi Sjevera)

Republikanska partija

- Abraham Linkoln
- Teodor Ruzvelt
- Ronald Regan
- Džordž Buš
- Konzervatizam (fiskalni i moralni)
- Libertarijanstvo
- Tea Party pokret

Demokratska partija

- Endru Džekson
- Frenklin Ruzvelt
- Bil Klinton
- Barak Obama

SAD

- političke partije -

- Obje partije – labave koalicije
- Liberali i konzervativci
- Snaga u lokalnim odborima (caucus)
- Elektoralističke partije
- Pragmatizam

SAD

- političke partije -

- Bez formalnog članstva
- Mali broj partijskih aktivista
- Nepostojeći partijski program – izborna platforma
- “Bosovi” i veto grupe
- Najviši organi partije – aktivni samo u izborima
- Slaba disciplina

SAD

- izborna demokratija -

- 375.000 izbornih javnih funkcija
- Javno ovlašćenje – “ravnome od strane ravnih”
- Predstavnička demokratija
- Pravo glasa za žene na federalnom nivou 1919. g. (XIX amandman)

SAD

- izborna demokratija -

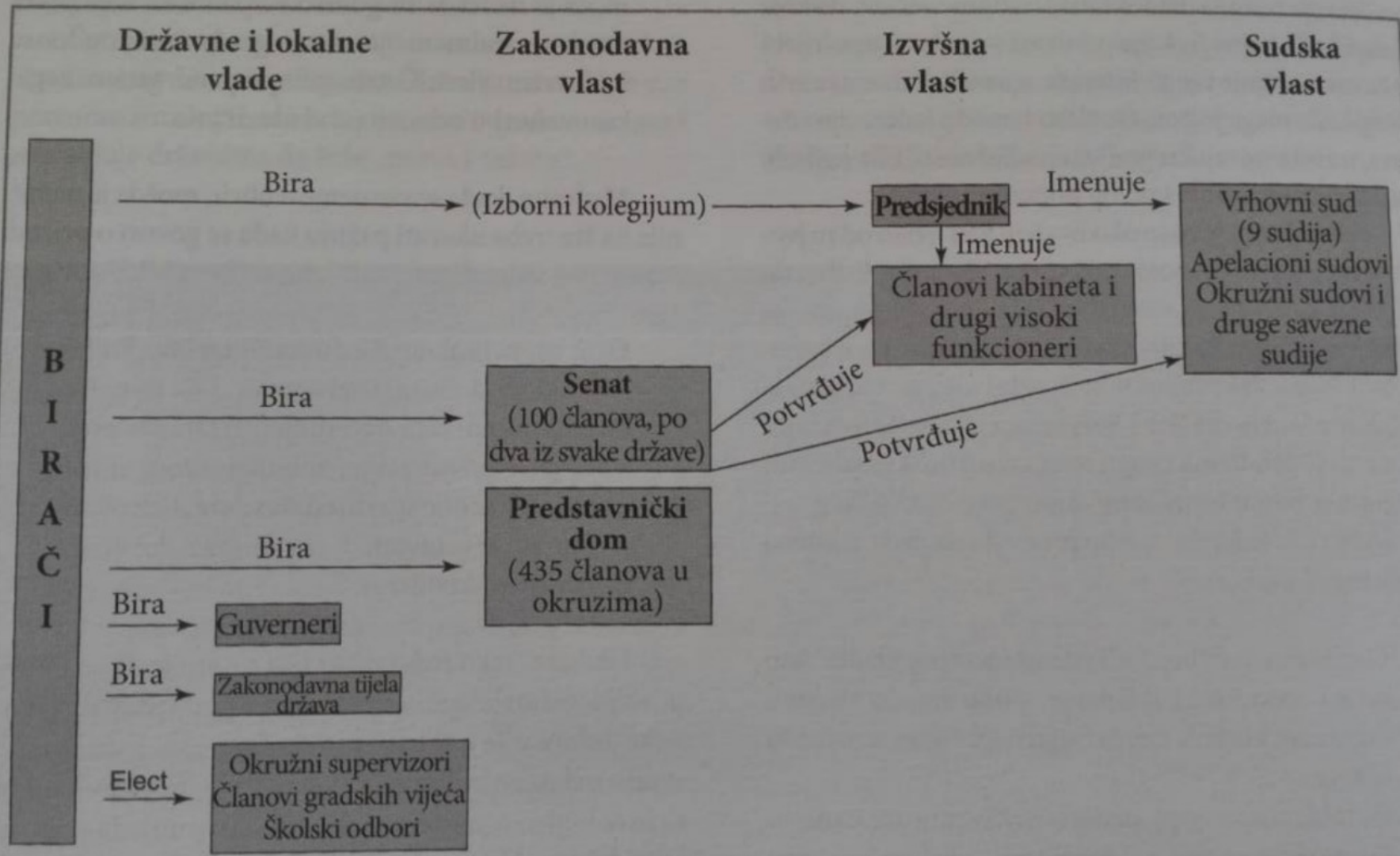
- Veoma skupe izborne kampanje
- Novac i “rupe” u zakonu
- Relativno niska participacija (nešto preko 40% birača)
- Interesne grupe – “lobiji”
- PAC i super PAC

SAD

- izborna demokratija -

Cycle	Total Cost of Election	To Dems	To Repubs	Dem %	Repub %
2012*†	\$5,803,829,964	N/A	N/A	N/A	N/A
2010	\$3,648,232,683	\$1,816,201,141	\$1,772,688,000	50%	49%
2008*	\$5,285,680,883	\$3,006,088,428	\$2,239,412,570	57%	42%
2006	\$2,852,658,140	\$1,360,120,917	\$1,444,816,900	48%	51%
2004*	\$4,147,304,003	\$2,146,861,774	\$1,963,417,015	52%	47%
2002	\$2,181,682,066	\$977,041,618	\$1,183,255,932	45%	54%
2000*	\$3,082,340,937	\$1,311,910,043	\$1,662,298,674	43%	54%
1998	\$1,618,936,265	\$731,878,353	\$878,130,297	45%	54%

*Presidential election cycle
† Projected total

Državna vlast SAD-a

SAD

- ustavni sistem -

- Svaka država – svoj ustav
- Dvodomni kongres – osim u Nebraski
- Neposredan izbor sudija u 38 država
- Anglosaksonsko pravo – osim u Luizijani (francuski Code Civile)

SAD

- ustav -

- Trajnost ustava
- “Rigidni” ustav: $\frac{2}{3}$ većina u Kongresu i $\frac{3}{4}$ saveznih država
- 27 amandmana za 200 godina
- Prvih deset amandmana – Bill of rights
- Vrhovni sud – tumač i branilac Ustava

Bill of Rights

- Sloboda vjeroispovjesti, govora i štampe
- Pravo na nošenje oružja
- Zabrana smještanja vojske u privatne objekte bez odobrenja
- Niz prava iz sudskog postupka (npr. ne bis in idem)
- Krivični postupci – porota
- Suđenje pred porotom za iznos veći od 20 dolara
- Zabrana previsokih kaucija i kazni
- Izričito navođenje određenih prava ne umanjuje postojanje drugih
- Prava o kojima se ne brine nacionalna država povjerena su saveznom državama

Amandmani

33 usvojeno, 27 ratifikovano

- 2. Zaštita nošenja oružja
- 4. Zabrana istrage i pretresa bez sudskog naloga
- 5. Štiti of samo inkriminacije i duplog gonjenja
- 6. Suđenje uz porotu
- 13. ukida ropstvo
- 15. pravo glasa bez obzira na rasu
- 18. Zabrana proizvodnje alkohola u SAD-u (povučen)
- 19. pravo glasa za žene
- 22. Limitira broj mandata predsjedniku

SAD

- Kongres -

- Ne saziva se i ne može biti raspušten
- Dvodomnost u odlučivanju
- Odbor za raspravu
- Predsjedniku "bill" – nakon potpisa "law"
- 2/3 većina za preglasavanje predsjednika

SAD

- Predstavnički dom -

- 435 članova sa dvogodišnjim mandatom
- Svaka država – minimum jedan predstavnik
- 25 god. života i 7 god. državljanstva
- Zastupnik izborne jedinice

SAD - Senat -

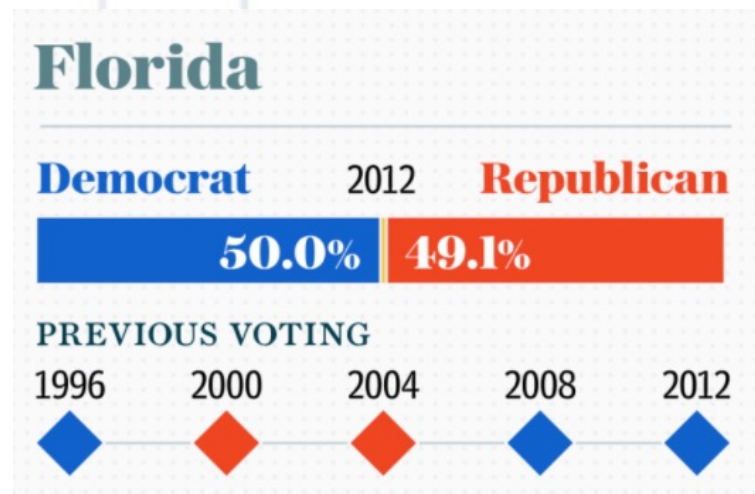
- Po 2 iz svake države; neposredni izbori od 1913. g. (100)
- 30 god. života i 9 god. državljanstva
- Predsjedavajući – potpredsjednik SAD
- Bez veće “partijske discipline”
- Mandat šest godina i sistem rotacije
- Veća ovlašćenja

Izborni sistem

- Prosti većinski
- Registracija birača
- Niska participacija
- Gerrymendering

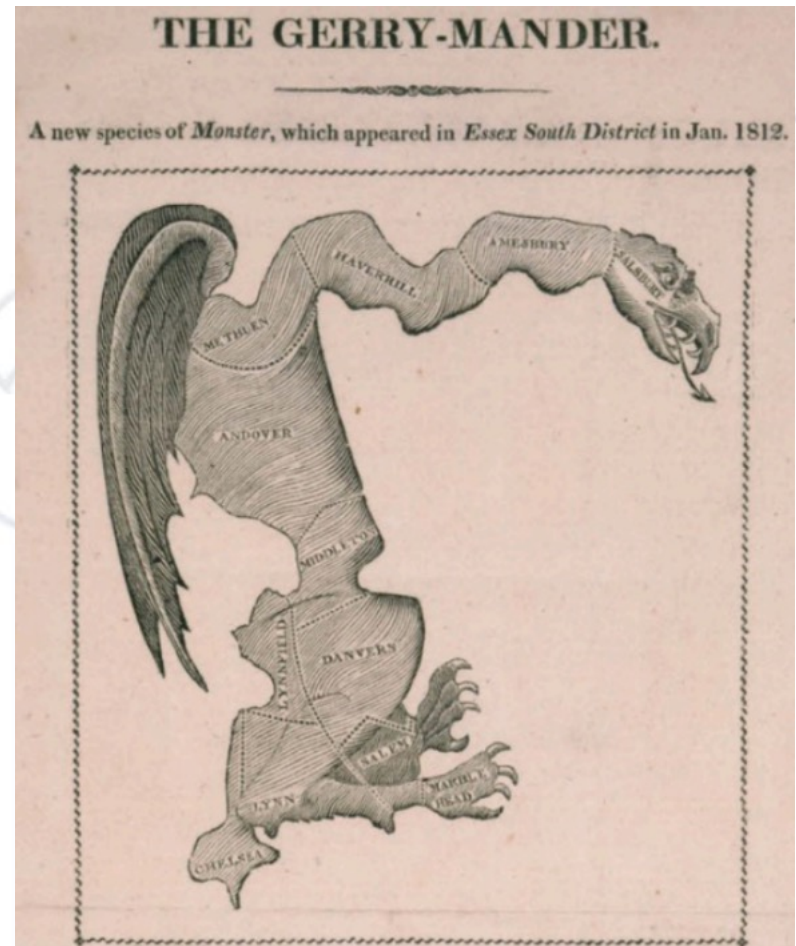
“Swing (battleground) states”

- Države u kojima nije unaprijed određen pobjednik – partije se redovno mijenjaju
- Najvažnije: Florida (29 elektora), Ohio (18) i Pennsylvania (20)
- Ostale: Wisconsin, New Hampshire, Iowa, Michigan
- Al Gore vs. Bush (2000)

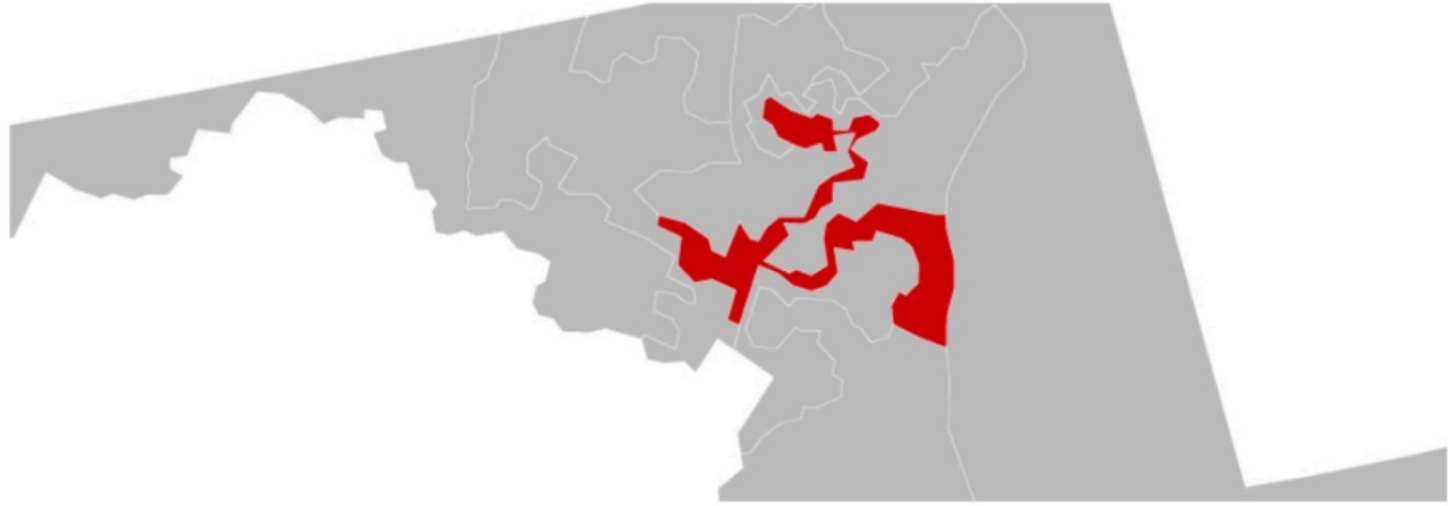
Gerrymandering

- Prekrajanje izbornih jedinica
- Ko crta izborne jedinice?
- Posljedice?
 - Polarizacija
 - Manja kompetitivnost
 - Smanjena uloga „nezavisnih“
- Kako promijeniti praksu

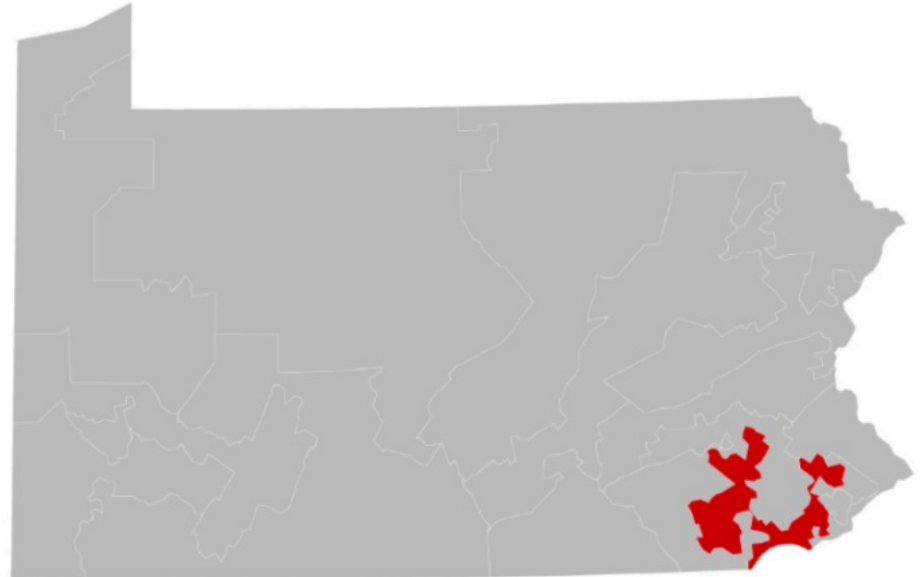
Maryland 3rd District

115th Congress

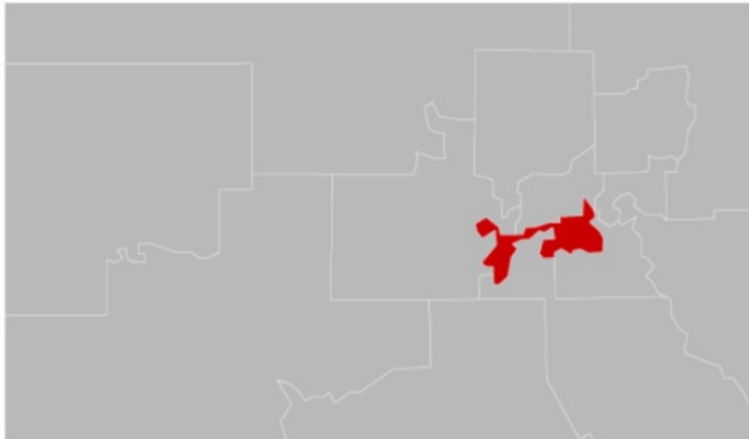
Pennsylvania 7th District

115th Congress

Texas 33rd District

115th Congress

SAD

- Predsjednik -

- George Washington – pravilo o dva mandata
- Nakon Roosevelt-a – amandman XXII (1947. g.) o ograničenju
- 35 godina i 14 godina rezidencijalnog statusa

Predsjednički izbori – tri koraka

1. Unutar partijski (primarni) izbori
2. Elektorski izbori
3. Elektori glasaju

Unutar-partijski primarni izbori

- Naporne “primaries” do nominacije
- Proceduru same razvile političke partije
 - Primarni izbori i konvencije (caucus)
 - Winner take all i proporcionalni
 - Pledged delegates i superdelegates
- “Super-utorak” i partijske konvencije
 - Zatvoreni primarni izbori
 - Ukršteni primarni izbori
 - Otvoreni primarni izbori

Predsjednik: izbor – elektorski izbori

- “Elektorski” sistem – građani i elektori, većina država winner takes all system (sem Mejn i Nebraska)
- Izbori: prvi utorak posle prvog ponedeljka u novembru, svake prestupne godine (8. novembar)
- Elektori: prvi ponedeljak posle druge srijede u decembru
- 538 elektora – većina od 270
- Objava rezultata – Kongres, 3. januara

Alabama	9	Nebraska	5
Alaska	3	Nevada	6
Arizona	11	New Hampshire	4
Arkansas	6	New Jersey	14
California	55	New Mexico	5
Colorado	9	New York	29
Connecticut	7	North Carolina	15
Delaware	3	North Dakota	3
District of Columbia	3	Ohio	18
Florida	29	Oklahoma	7
Georgia	16	Oregon	7
Hawaii	4	Pennsylvania	20
Idaho	4	Rhode Island	4
Illinois	20	South Carolina	9
Indiana	11	South Dakota	3
Iowa	6	Tennessee	11
Kansas	6	Texas	38
Kentucky	8	Utah	6
Louisiana	8	Vermont	3
Maine	4	Virginia	13
Maryland	10	Washington	12
Massachusetts	11	West Virginia	5
Michigan	16	Wisconsin	10
Minnesota	10	Wyoming	3
Mississippi	6		
Missouri	10		
Montana	3		

SAD

- Predsjednik -

- Vrhovni komandant
- Predstavlja SAD
- Šalje i prima ambasadore
- Ogromna "kadrovska" vlast
- Saglasnost Senata na imenovanja
- *Impeachment*

SAD

- Administracija -

- Executive Office of the President
- Bijela kuća
- Savjet za nacionalnu bezbjednost (1947.)
- Resori državne uprave
- Kabinet: predsjednik + sekretari + predstavnik u OUN
- Odlučuje samo predsjednik
- 90% admin-a + 10% *spoils*

SAD

- Checks and balances -

- Predsjednički veto na zakone
(Roosevelt – 631 veto : 9)
- Kongresni veto na upotrebu oružanih snaga
- Predsjednik – Vrhovni sud

SAD

- Vrhovni sud -

- Sudska kontrola ustavnosti u redovnoj sudskoj proceduri
- Poslednja instanca sudovanja
- 9 sudija sa doživotnim mandatom
- Najuglednija javna funkcija

Predsjednički izbori 2016.

THE DEMOCRATS

RUNNING

CHAFFEE CLINTON LESSIG O'MALLEY SANDERS WEBB

EXPLORING

BIDEN

NOT RUNNING

WARREN

THE REPUBLICANS

RUNNING

BUSH CARSON CHRISTIE CRUZ FIORINA GILMORE GRAHAM HUCKABEE

JINDAL KASICH PATANI PAUL RUBIO SANTORUM TRUMP

DROPPED OUT

PERRY WALKER

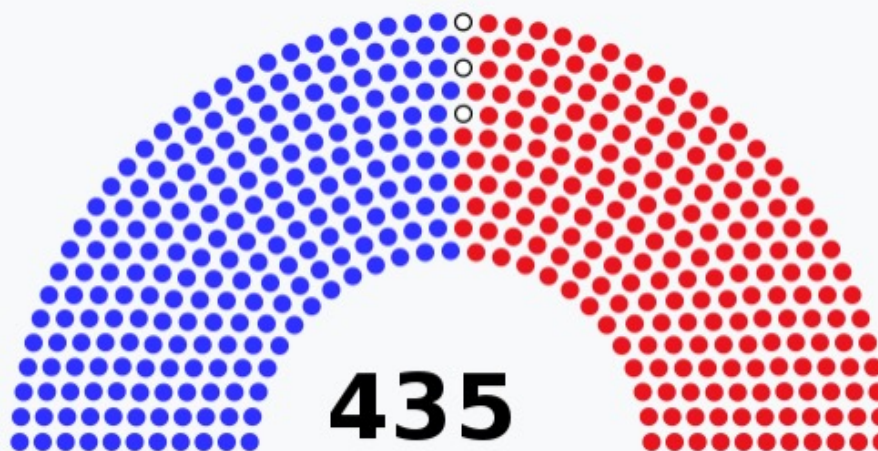
NOT RUNNING

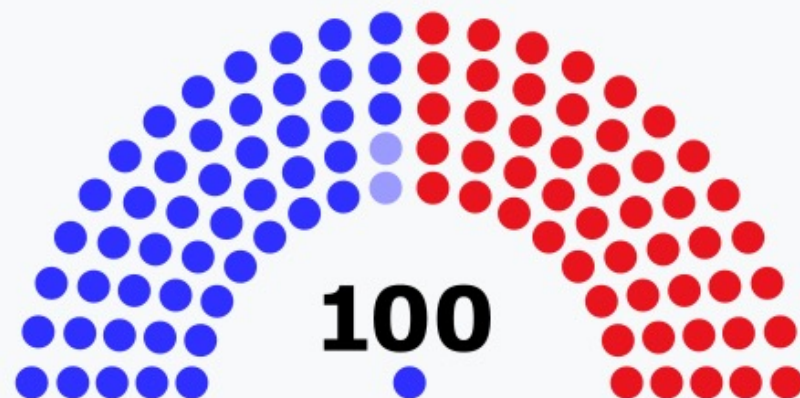
ROMNEY

Aktuelni sastav Kongresa

House of
Representatives
political groups

Senate political
groups

University of Montenegro

Predsjednički izbori 2020.

306

Joseph R. Biden Jr. ✓

81,284,666 votes (51.3%)

232

Donald J. Trump

74,224,319 votes (46.8%)

270
TO WIN

